

В. П. Коваленко

Листвен

ЛИСТВЕН – літописне місто. У «Повісті минулих літ» згадане під 1024. Контролювало водний шлях Чернігів–Любеч приблизно на його середині і, ймовірно, входило до складу вотчини черніг. князів. Пobl. Л. відбулася нічна Листвен. битва 1024, в якій черніг.-тмуторокан. дружина черніг. князя Мстислава Володимировича розгромила найманців-варягів великого князя київського Ярослава Мудрого. Місто спалене у серед. 13 ст. Нині на цій тер. знаходиться с. Малий Листвен Ріпкин. р-ну Черніг. обл. Згідно з археол. дослідж., проведеними В. Коваленком і О. Шекуном 1980 та 1984 на зх. околиці села, а також О. Бондарем 2014, Л. складався з розташ. одне навпроти одного на протилеж. берегах р. [Білоус](#) (права притока [Десни](#), бас. [Дніпра](#), бл. 30 км на Пн. Зх. від Чернігова) 2-х городищ з відкритими посадами. Залишки 1-го городища (75 × 78 м), засн. у 10 ст., займають мис, утворений лівим берегом р. Білоус та її притокою р. Глинянка (з Пн. та Сх. до нього примикало селище-посад). Залишки 2-го городища (105 × 90 м), що виникло наприкінці 11 ст., – на правому березі річки. Тут виявлено й досліджено майстерню ремісника-універсала (металург, коваль, ювелір, каменеріз та ін.). Розораним валом і ровом городище ділилося на 2 майданчики. Із Зх. та Пн. до нього прилягало селище-посад (бл. 20 га). На пн.-сх. околиці сучас. села існував курган. могильник, однак він не зберігся. На ймовір. місці Листвен. битви 1024, за 2 км на Пн. Зх. від городищ, знайдено бойові сокири 10–11 ст.

Рекомендована література

1. Ипатьевская летопись // Полное собрание русских летописей. Т. 2. Москва; Ленинград, 1962;
2. Коваленко В. П., Шекун А. В. Летописный Листвен (к вопросу о локализации) // Сов. археология. 1984. № 4.

Бібліографічний опис:

Листвен / В. П. Коваленко// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-55006>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).